

**Instytucja Zarządzająca
Regionalnym Programem Operacyjnym
Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013**

**WYTYCZNE DLA BENEFICJENTÓW
W ZAKRESIE INFORMACJI I PROMOCJI
W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO
WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2007 – 2013**

Lublin, październik 2009 r.

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
LUBELSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Spis treści

1. Podstawy i zakres regulacji	3
2. Zasady ogólne	3
2.1. Logo Narodowej Strategii Spójności (dla Programu Regionalnego)	11
2.2. Logo Unii Europejskiej	13
2.3. Logo Województwa Lubelskiego	15
3. Instrumenty informacji i promocji.....	15
3.1. Zasady ogólne prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych	15
3.2. Tablice informacyjne	16
3.3. Tablice pamiątkowe	19
3.4. Stosowanie tablic pamiątkowych dla wybranych inwestycji	21
4. Inne działania informacyjne i promocyjne	23
5. Oznakowanie dokumentów i materiałów związanych z realizacją projektu	25
6. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących informacji i promocji.....	26
7. Dane kontaktowe	26

1. Podstawy i zakres regulacji

1. Zgodnie z art. 8 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006, ustanawiającym szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Beneficjenci Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 są odpowiedzialni za informowanie o otrzymanej pomocy.
2. Celem niniejszego dokumentu jest określenie zasad obowiązujących Beneficjentów w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych skierowanych do opinii publicznej w celu zachowania spójnej identyfikacji wizualnej.
3. Wytyczne dla Beneficjentów w zakresie informacji i promocji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, jako całość dokumentu, obowiązują wszystkich beneficjentów RPO WL od daty zawarcia umowy o dofinansowanie złożonego projektu.
4. Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, Beneficjent zobowiązany jest do stosowania aktualnych wzorów oznakowania promocyjnego, a tym samym do stosowania obowiązujących na dzień realizacji zadania promocyjnego¹ zapisów Wytycznych dla Beneficjentów w zakresie informacji i promocji.

2. Zasady ogólne

1. Materiały informacyjne i promocyjne, a także dokumenty stosowane podczas **realizacji projektu** powinny zawierać następujący zestaw znaków graficznych:
 - a) **logo Narodowej Strategii Spójności** (dla Programu Regionalnego),
 - b) **herb Województwa Lubelskiego**, z dopiskiem „Województwo Lubelskie”, z prawej strony znaku,
 - c) **emblem Unii Europejskiej**, z dopiskiem „Unia Europejska” z lewej strony znaku lub poniżej, a tam gdzie jest możliwe również dopisek przy znaku UE „Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego” (obowiązek podpisywania znaku uzależniony jest od wielkości materiału informacyjnego lub promocyjnego, zgodnie z pkt. 3-5) lub opis

¹ Za dzień realizacji zadania promocyjnego należy przyjąć moment rzeczywistego rozpoczęcia pierwszej z czynności związanej z zamówieniem usługi dostawy, zakupu lub roboty.

w postaci: „Projekt² współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013.”

Informacja o współfinansowaniu³ może być umieszczana w dowolnym miejscu, jednak poza ciągiem znaków (przy jednoczesnym zachowaniu pól ochronnych znaków). Niniejszy opis został zakwalifikowany do opcjonalnego umieszczenia. Według wytycznych *Strategii komunikacji* powinien on znajdować się na materiałach **dużych** np. tablice informacyjne; **materiałach multimedialnych** i **wybranych materiałach drukowanych**. Na **małych materiałach** promocyjnych (w tzw. wariacie minimalnym) tj.: długopisach, koszulkach, czapczkach itp. *Strategia nie wymaga umieszczania omawianego opisu*.⁴

- d) **Hasło programu: „Twój pomysł, europejskie pieniądze”**. *Strategia komunikacji* wśród obowiązkowych elementów wizualizacji wymienia również hasło określone dla NSS, PO lub RPO. Przepisy *Strategii* zaznaczają jednak, że powyższe hasło powinno znajdować się na materiałach dużych tj.: tablicach informacyjnych, pamiątkowych, billboardach, plakatach, materiałach drukowanych, publikacjach itp.⁵ Stosowanie tego opisu możliwe jest również w innych przypadkach, jeśli pozwala na to **wielkość, rodzaj, charakter i technika wykonania materiałów**, przy czym hasło Programu powinno być umieszczone poza ciągiem znaków.

Twój pomysł, europejskie pieniądze

Hasło programu:
Czcionka Arial CE,
Kolor biały, bold

*Sposób rozmieszczenie hasła, jego wielkość i kolorystyka tła określone są przy wzorze tablicy informacyjnej i pamiątkowej (Rozdział 4 Instrumenty informacji i promocji niniejszych Wytucznych).

Nie należy używać skrótów EFRR, UE, ponieważ nie są one powszechnie znane. Na wszystkich materiałach powinny być umieszczane pełne nazwy. Ponadto należy unikać używania skrótu RPO WL 2007-2013.

² Beneficjent powinien wskazać bezpośrednio przedmiotu dofinansowania poprzez zamianę słowa „projekt” na np. „publikacja, konferencja, szkolenie” itp.

³ def. informację o współfinansowaniu stanowi zapis, który wskazuje na realizację projektu lub danego działania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego z Regionalnego Programu Operacyjnego.

⁴ Sposób oznaczania działań informacyjnych i promocyjnych dla dużych i małych materiałów oraz klasyfikację przykładowych materiałów promocyjnych określa *Strategia komunikacji Funduszy Europejskich w Polsce w ramach Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013* (8.2. Komunikacja wizualna). W przypadku materiałów drukowanych typu ulotka, folder, broszura, album, stanowiących materiał promujący realizowany projekt należy dodatkowo zamieścić zapis „egzemplarz bezpłatny”.

⁵ j.w.

2. Znaki powinny być stosowane zawsze w tym samym zestawieniu z zachowaniem odpowiednich proporcji. Powinny być umieszczone w sposób horyzontalny. Z lewej strony powinno być umieszczone logo Narodowej Strategii Spójności (dla Programu Regionalnego), z prawej strony logo Unii Europejskiej, natomiast w przestrzeni pomiędzy tymi znakami powinien się znaleźć herb Województwa Lubelskiego. Wszystkie znaki powinny być odpowiedniej wielkości i przy użyciu tych samych wersji (kolorowych lub monochromatycznych). Znaki powinny być stosowane w kolorze z wyjątkiem sytuacji, gdy jest to technicznie niemożliwe. Niedozwolone jest zniekształcanie proporcji znaków, ich elementów składowych oraz krojów czcionek.
3. **Wersję podstawową stanowi zestawienie znaków z opisem.** Opis powinien być umieszczony w bezpośrednim sąsiedztwie (poniżej) zestawienia znaków. **Do redakcji opisu przy fladze Unii Europejskiej, herbie oraz informacji o współfinansowaniu, obowiązkowe jest używanie czcionki Arial (Arial CE).**

PODGLĄD:

Wersja opcjonalna zatwierdzona przez KE, zamieszczona w obecnie obowiązującej *Strategii komunikacji* (projekt dla materiałów dużych).

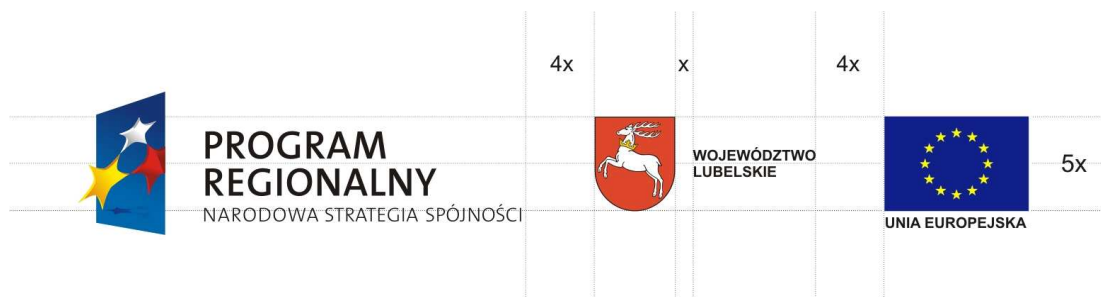
Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013

PODGLĄD:

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013

lub

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013

PODGLĄD:

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013

4. W przypadku, gdy zastosowanie zestawienia znaków zgodnie z pkt. 3 jest niemożliwe (ze względu na rozmiar oznaczanego przedmiotu), dopuszczalne jest zastosowanie zestawienia znaków w następujących formach:

lub

5. W przypadku, gdy zastosowanie zestawienia znaków zgodnie z pkt. 3 oraz z pkt. 4 jest niemożliwe (ze względu na rozmiar oznaczanego przedmiotu), dopuszczalne jest zastosowanie zestawienia znaków w minimalnej formie:

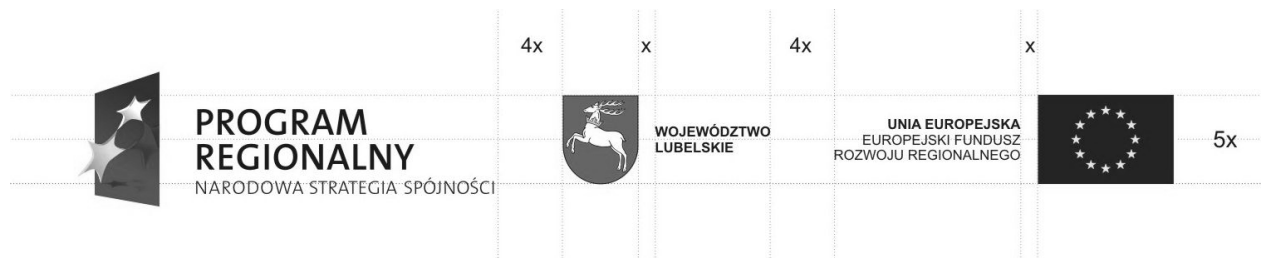
PODGLĄD:

6. Dopuszcza się umieszczenie każdego z wariantów kolorowych zestawienia znaków graficznych (pkt. 3-5) na różnych wersjach tła jednorodnych, w tym również zbliżonych do kolorystyki poszczególnych znaków, przy czym należy zadbać o wyraźne wyeksponowanie znaków (kolorystyka znaków nie zlewała się z tłem). W przypadku flagi UE należy umieścić wokół znaku graficznego białą obwódkę o szerokości równej 1/25 wysokości tego prostokąta (podrozdz. 2.2, pkt. 7 Wytycznych).

Przykład umieszczania wariantów kolorowego oznakowania na wybranych tłach jednorodnych.

7. W przypadku, gdy zastosowanie zestawienia znaków w wersji kolorowej jest niemożliwe ze względów technologicznych (tłoczenie, grawerunek itp.), dopuszczalne jest zastosowanie zestawienia znaków w odcieniach szarości lub w wariacie achromatycznym – czarnym i niebieskim (opracowanie dla wersji podstawowej ciągów znaków, zgodnie z rozdz. 2, pkt. 3).

Wariant w odcieniach szarości:**Wariant achromatyczny czarny:****Pozytyw:****Negatyw:****Wariant achromatyczny niebieski:****Pozytyw:****Negatyw:**

Stosowanie zestawienia znaków w odcieniach szarości lub w achromatach (czarny, niebieski) jest dopuszczalne tylko w wyjątkowych przypadkach. Beneficjenci zobowiązani są konsultować z IZ RPO sposób użycia i rozmieszczenia znaków graficznych w innych formatach niż określone w pkt. 3-6 Wytycznych.

- Przeźródzeń pomiędzy znakami i wokół nich stanowi pole chronione (Rozdział 2.1 pkt. 3 – pole ochronne logotyp Programu Regionalnego). W związku z powyższym nie może znajdować się w niej inne obce formy zarówno graficzne jak i tekstowe, niż te wskazane w Wytycznych.
- Dla oznaczeń dokumentów oraz materiałów informacyjnych i promocyjnych wydawanych w języku innym niż język polski, przyjmuje się następujące warianty:

Wersja podstawowa:

Wersje uzupełniające:

Wersja minimalna:

2.1. Logo Narodowej Strategii Spójności (dla Programu Regionalnego)

1. Znak graficzny Narodowej Strategii Spójności (dla Programu Regionalnego) jest zbudowany z układu połączonych gwiazd na tle trapezu. Symbolika gwiazd nawiązuje do flagi Unii Europejskiej poprzez kolor jednej z gwiazd, jak również niebieski kolor tła. Nawiązuje również do symboliki flagi Polski poprzez kolory pozostałych dwóch gwiazd.
2. Forma znaku marki jest zbudowana z zestawienia znaku graficznego (1) z logotypem (2) w ściśle określonych proporcjach.
3. Z uwagi na konieczność stosowania znaku Narodowej Strategii Spójności (dla Programu Regionalnego) wyłącznie w zestawieniu z logo Unii Europejskiej oraz z herbem Województwa Lubelskiego, możliwe jest stosowanie znaku Narodowej Strategii Spójności (dla Programu Regionalnego) jedynie w poniższej formie⁶:

Konstrukcja znaku Programu Regionalnego

zasada konstrukcji pola ochronnego znaku marki

⁶ Narodowa Strategia Spójności. Księga Identyfikacji Wizualnej, 2008, www.funduszeuropejskie.gov.pl (zakładka Zasady Promocji Funduszy Europejskich), pkt. 2.01.

Pole ochronne definiuje obszar wokół znaku, w którym nie może pojawić się żadna obca forma, zarówno graficzna, jak i tekstowa. Moduł konstrukcyjny stanowi kwadrat o boku $\frac{1}{4}$ wysokości znaku graficznego.

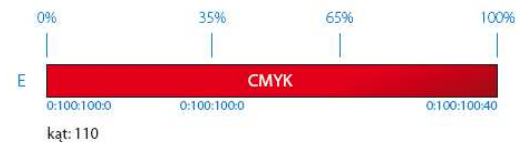
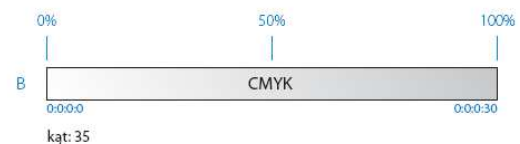
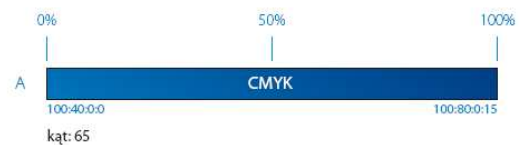
4. Kolorystyka znaku jest istotnym czynnikiem kształtującym tożsamość i sposób postrzegania marki. Kolory znaków oraz systemu identyfikacji powinny być zgodne z określonymi kolorami w CMYK w Księdze Identyfikacji Wizualnej, niezależnie od techniki reprodukcji nadruku kolorowego. W logotypie użyta została czcionka z rodziny The Mix CE (*Księga Identyfikacji Wizualnej*, pkt. 1.13-1.14), zmiana wskazanej czcionki jest niedopuszczalna.

znak graficzny – CMYK

kolory dla programu – CMYK

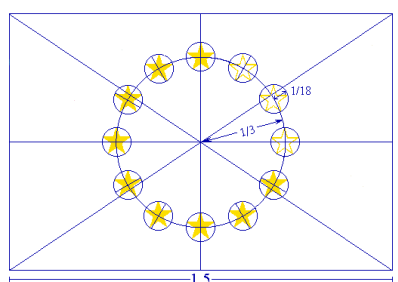

budowa gradientu znaku graficznego – CMYK

5. Szczegółowe wymagania odnośnie stosowania znaku graficznego Narodowej Strategii Spójności (dla Programu Regionalnego) zawiera *Narodowa Strategia Spójności. Księga identyfikacji wizualnej*. Logotypy Narodowej Strategii Spójności (dla Programu Regionalnego) dostępne są na stronie internetowej www.funduszeuropejskie.gov.pl, w zakładce Zasady Promocji Funduszy Europejskich oraz na stronie Programu Operacyjnego www.rpo.lubelskie.pl w zakładce Dokumenty/Dokumenty RPO/Strategia Komunikacji FE.

2.2. Logo Unii Europejskiej

1. Symbol Unii Europejskiej składa się z 12 pięcioramiennych gwiazd na niebieskim tle. Logo Unii Europejskiej ma kształt prostokątnej flagi, której długość stanowi 1 i 1/2 szerokości. Gwiazdy są umieszczone w równych odległościach od siebie w taki sposób, że formują niewidzialny okrąg, którego środek tworzy się poprzez przecięcie się przekątnych prostokąta. Promień okręgu stanowi 1/3 wysokości prostokątnej flagi. Każda gwiazda ma 5 punktów, które umieszczone są na obwodzie „niewidocznego” okręgu, którego promień wynosi 1/18 wysokości prostokątnej flagi. Gwiazdy są usytuowane pionowo, tzn. jedno ramię (wierzchołek) gwiazdy jest pionowe a dwa przylegające do niego ramiona powinny być usytuowane w linii prostej oraz pod kątem prostym do „masztu” flagi. Gwiazdy powinny być rozmieszczone na okręgu w pozycjach „pełnych” godzin zegarowych.
2. Opis geometryczny symbolu Unii Europejskiej:

3. Regulacja kolorów:

PANTONE
REFLEX BLUE

PANTONE
YELLOW

4. Logo ma następujące kolory:

- Niebieski Pantone reflex - powierzchnia prostokąta
- Żółty Pantone - powierzchnia gwiazd

5. Żółty Pantone jest uzyskiwany poprzez użycie 100% „process yellow”. Natomiast poprzez wymieszanie 100%-ego „process cyan” i 80%-ego „process magenta” uzyskuje się odcień bardzo zbliżony do „pantone reflex blue”.

6. Opis szczegółowych wymagań odnośnie stosowania znaku graficznego Unii Europejskiej zawiera Załącznik I Wytycznych dotyczących emblematu i określenia standardowej kolorystyki do Rozporządzenia Komisji (WE) 1828/2006 ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Opis ten oraz dostępne logotypy zostały również zamieszczone na stronie internetowej:

http://europa.eu.int/abc/symbols/emblem/graphics1_pl.htm

7. W przypadku użycia reprodukcji flagi UE na kolorowym tle należy umieścić wokół prostokąta białą obwódkę o szerokości równej 1/25 wysokości tego prostokąta. Przy użyciu reprodukcji w kolorze czarnym, prostokąt powinien posiadać czarną obwódkę, natomiast gwiazdy powinny być czarne na białym tle.

2.3. Herb Województwa Lubelskiego

1. Herb Województwa Lubelskiego przedstawia srebrnego jelenia w skoku, ze złotą koroną na szyi na czerwonym tle.
2. Herb Województwa Lubelskiego podlega ochronie prawnej (zgodnie z Uchwałą Nr XLVI/615/02 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 23 września 2002 r.). W związku z powyższym Beneficjenci Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 mogą używać herbu jedynie dla podkreślenia związku podejmowanych działań z Województwem Lubelskim i jego promocji. Herb Województwa Lubelskiego należy używać na wszystkich materiałach informacyjnych i promocyjnych oraz na dokumentach stosowanych podczas realizacji projektu wyłącznie w ciągu znaków graficznych zgodnie z rozdziałem **2. Zasady ogólne**.
3. Wykorzystanie znaku graficznego w innych celach bez zgody Zarządu Województwa Lubelskiego stanowi naruszenie prawa. Logotypy znaku graficznego Województwa Lubelskiego są dostępne na stronie: http://www.lubelskie.pl/um/herb_uchwala.php oraz na stronie Programu Operacyjnego www.rpo.lubelskie.pl w zakładce Dokumenty/ Dokumenty RPO/Strategia Komunikacji FE.

Czerwony:	C: 0	M: 87	Y: 91	K: 0
Żółty:	C: 0	M: 15	Y: 100	K: 0
Biały:	C: 0	M: 0	Y: 0	K: 0

3. Instrumenty informacji i promocji

3.1. Zasady ogólne prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych

1. Beneficjenci programu zobowiązani są do stosowania następujących instrumentów informacyjnych i promocyjnych (niezbędne minimum):
 - a) **Dla inwestycji infrastrukturalnych:**
 - tablice informacyjne ustawione w terenie – w trakcie realizacji inwestycji
 - stałe tablice pamiątkowe dla obiektów infrastrukturalnych dostępnych dla ogółu społeczeństwa, które powinny zastąpić tablice informacyjne
 - informowanie opinii publicznej o otrzymywanym wsparciu ze środków Unii Europejskiej

b) W przypadku inwestycji w przedsiębiorstwa:

- tablice informacyjne
- tablice pamiątkowe
- informowanie opinii publicznej o otrzymywanym wsparciu ze środków Unii Europejskiej

c) W przypadku zakupu taboru czy innego rodzaju sprzętu ruchomego należy zamieścić na nim elementy wymagane dla materiałów informacyjnych i promocyjnych, które zostały opisane w **rozdziale 2. Zasady ogólne** także w postaci np. naklejek lub plaketek informacyjnych. Wzór naklejki został wskazany w pkt. 4.2.1. Zasady umieszczania tablic informacyjnych i promocyjnych regulują rozdziały 4.1 Tablice informacyjne, 4.2. Tablice pamiątkowe, 4.2.1. Stosowanie tablic pamiątkowych dla wybranych inwestycji.

3.2. Tablice informacyjne

1. Beneficjent, w trakcie realizacji projektu, umieszcza tablicę informacyjną w każdym miejscu realizacji projektu spełniającego co najmniej jeden z następujących warunków:
 - a) całkowity wkład publiczny⁷ do projektu przekracza 500 000 EUR (wartość wkładu publicznego projektu określa się na podstawie kursu, który stanowi średnią miesięcznych obrachunkowych kursów stosowanych przez Komisję Europejską z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o dofinansowanie.⁸
 - b) projekt dotyczy finansowania robót infrastrukturalnych lub budowlanych.
2. Na tablicy informacyjnej podaje się tytuł projektu, jego wartość, kwotę dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, nazwę Beneficjenta oraz informacje, o których mowa w rozdziale 2. **Zasady ogólne** niniejszego dokumentu. Informacje te zajmują nie mniej niż 25% powierzchni tablicy. Umieszcza się również hasło promujące Program: „**Twój pomysł, europejskie pieniądze**”.
3. Zalecane jest używanie białego tła na tablicach informacyjnych (nie wskazane jest używanie kolorów agresywnych, jaskrawych). Tablica informacyjna powinna być umieszczona po podpisaniu umowy o dofinansowanie projektu w miejscu widocznym najpóźniej w ciągu maksymalnie 21 dni od rozpoczęcia rzeczowej realizacji projektu tj. rzeczywistym rozpoczęciu pierwszej z dostaw, zakupu lub robót.

⁷ def. całkowity wkład publiczny tj. "suma wkładu wspólnotowego (środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) oraz krajowego wkładu publicznego".

⁸ Miesięczne obrachunkowe kursy wymiany KE opublikowane zostały pod adresem internetowym: http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/index.cfm?fuseaction=currency_historique¤cy=153&Language=en

4. W przypadku projektów o całkowitym wkładzie publicznym większym bądź równym 500 000 EUR, wielkość tablicy powinna być dostosowana do skali przedsięwzięcia, o którym informuje, jednak rozmiary tablicy powinny być nie mniejsze niż 2 m na 2,5 m. Dopuszcza się możliwość zwiększenia wymiarów tablic pod warunkiem zachowania wszystkich proporcji oryginalnego wzoru tablicy.
5. W przypadku projektów o całkowitym wkładzie publicznym poniżej 500 000 EUR wymiary tablic informacyjnych powinny być nie mniejsze niż:
 - a. 25 cm na 30 cm w przypadku projektów o całkowitym wkładzie publicznym poniżej 100 000 EUR,
 - b. 70 cm na 90 cm w przypadku projektów o całkowitym wkładzie publicznym większym bądź równym 100 000 EUR,

Po zakończeniu realizacji operacji tablicę informacyjną zastępuje się stałą tablicą pamiątkową. Jeżeli dane zamieszczone na tablicy informacyjnej są zgodne z tymi wskazanymi w części dotyczącej tablicy pamiątkowej, a wymiary jej oraz trwałość użytych w jej produkcji materiałów odpowiadają parametrom tablicy pamiątkowej, wówczas Beneficjent nie ma konieczności zastępowania tablic.
6. Tablice informacyjne i pamiątkowe należy umieszczać w miejscach najbardziej widocznych, zapewniających dostęp jak największej liczbie, a tym samym zapoznanie się z jej treścią.
7. Tablica informacyjna powinna zawierać wszystkie obowiązkowe elementy podstawowego oznakowania (tj. emblemat UE, odwołanie słowne do UE oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, logo Programu Regionalnego, hasło promocyjne RPO WL). Obowiązkowo na tablicy należy umieścić rodzaj i tytuł projektu, nazwę Beneficjenta, wartość projektu i dofinansowania z EFRR oraz pełną nazwę programu (Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013). Opcjonalnie obok nazwy Beneficjenta, może zostać umieszczone logo Beneficjenta, w sytuacji gdy jego eksponowanie nie spowoduje nieczytelności informacji zawartych na tablicy, a wielkością logo Beneficjenta jest mniejsze niż emblemat Unii Europejskiej. Beneficjent poza wskazanym miejscem nie może umieścić dodatkowego logo.
8. Przykładowy wzór tablicy w formacie pliku *.cdr jest dostępny na stronie internetowej www.rpo.lubelskie.pl.

Wzór tablicy informacyjnej:

Podgląd wzoru tablicy informacyjnej

3.3. Tablice pamiątkowe

1. Beneficjent umieszcza na stałe widoczną i dużych rozmiarów tablicę pamiątkową nie później niż 6 miesięcy od daty zakończenia projektu spełniającego co najmniej jeden z wymienionych warunków:
 - a) całkowity wkład publiczny⁹ do projektu przekracza 500 000 EUR (wartość wkładu publicznego projektu określa się na podstawie kursu, który stanowi średnią miesięcznych obrachunkowych kursów stosowanych przez Komisję Europejską z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o dofinansowanie).¹⁰
 - b) projekt dotyczy zakupu środków trwałych lub finansowania robót infrastrukturalnych lub budowlanych.
2. Na tablicy pamiątkowej podaje się tytuł projektu, jego wartość, kwotę dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, nazwę Beneficjenta oraz informacje, o których mowa w rozdziale 2. **Zasady ogólne** niniejszego dokumentu. Informacje te zajmują nie mniej niż 25% powierzchni tablicy. Umieszcza się również hasło promujące Program: „**Twój pomysł, europejskie pieniądze**”. Wielkość tablicy powinna być dostosowana do skali przedsięwzięcia, o którym informuje.
3. Zaleca się używanie białego tła na tablicach pamiątkowych (nie wskazane jest używanie kolorów agresywnych, jaskrawych). Tablica pamiątkowa powinna być umieszczona w miejscu widocznym i powinna być wykonana z materiałów trwałych.
4. Wymiary tablic pamiątkowych powinny być nie mniejsze niż:
 - a. 25 cm na 30 cm w przypadku projektów o całkowitym wkładzie publicznym poniżej 100 000 EUR,
 - b. 70 cm na 90 cm w przypadku projektów o całkowitym wkładzie publicznym większym bądź równym 100 000 EUR,
 - c. 200 cm na 250 cm w przypadku projektów o całkowitym wkładzie publicznym większym bądź równym 500 000 EUR.
5. Tablice pamiątkowe należy umieszczać w miejscach najbardziej widocznych, zapewniających dostęp jak największej liczbie oraz osób zapoznania się z jej treścią (np. bramy wjazdowe, wejścia do budynków, parkingi, itp.).
6. Dopuszcza się możliwość zwiększenia wymiarów tablic pod warunkiem zachowania wszystkich proporcji oryginalnego wzoru tablicy.

⁹ def. całkowity wkład publiczny tj. "suma wkładu wspólnotowego (środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) oraz krajowego wkładu publicznego.

¹⁰ Miesięczne obrachunkowe kursy wymiany KE opublikowane zostały pod adresem internetowym: http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/index.cfm?fuseaction=currency_historique¤cy=153&Language=en

7. Tablica pamiątkowa powinna zawierać wszystkie obowiązkowe elementy podstawowego oznakowania (tj. emblemat UE, odwołanie słowne do UE oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, logo Programu Regionalnego, hasło promocyjne RPO WL). Obowiązkowo na tablicy należy umieścić rodzaj i tytuł projektu, nazwę Beneficjenta, wartość projektu i dofinansowania z EFRR oraz pełną nazwę programu (Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013). Opcjonalnie obok nazwy Beneficjenta, może zostać umieszczone logo Beneficjenta, w sytuacji gdy jego eksponowanie nie spowoduje nieczytelności informacji zawartych na tablicy, a wielkością logo Beneficjenta jest mniejsze niż emblemat Unii Europejskiej. Beneficjent poza wskazanym miejscem nie może umieścić dodatkowego logo.
8. Przykładowy wzór tablicy w formacie pliku *.cdr jest dostępny na stronie internetowej www.rpo.lubelskie.pl.

Wzór tablicy pamiątkowej:

Podgląd wzoru
tablicy promocyjnej

Twój pomysł, europejskie pieniądze	
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2007-2013	
Tytuł projektu:	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Wartość projektu:	0 000 000,00 zł
Kwota dofinansowania z EFRR:	0 000 000,00 zł
Beneficjent:	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

3.4. Stosowanie oznakowania dla wybranych inwestycji

1. W przypadku dróg, tablice pamiątkowe powinny być montowane na początku i na końcu drogi. Wskazane jest, by tablice były dwustronne. Informacje zamieszczone na tablicy powinny być czytelne. W przypadku dróg o długości mniejszej niż 2 km, dla oznakowania można użyć tylko jednej dwustronnej tablicy informacyjnej i pamiątkowej, umieszczonej w jednym z wymienionych miejsc.
W sytuacji, gdy w ramach projektu drogowego dofinansowanie uzyskała sieć dróg lub kilka odcinków połączonych ze sobą bądź też będących w bliskim sąsiedztwie, wówczas konieczne jest umieszczenie co najmniej 2 tablic dwustronnych w miejscach widocznych o największym natężeniu ruchu.
2. W przypadku budowy, remontu, przebudowy całych budynków, tablice pamiątkowe powinny być umieszczone na zewnątrz budynku.
3. W przypadku przebudowy pomieszczeń lub części obiektu, tablica informacyjna i pamiątkowa powinna znaleźć się w części, której dotyczył projekt. Wielkość tablicy pamiątkowej będzie w tych przypadkach uzależniona od warunków powierzchniowych i może być mniejsza od wymaganej, jednak nie mniejsza niż 25 x 30 cm.
4. W przypadku budynków oraz obszarów objętych ochroną konserwatorską, tablice zaleca się umieścić w bezpośrednim sąsiedztwie danego obiektu, w miejscu które umożliwi dostęp do informacji jak największej liczbie osób, a jednocześnie w taki sposób, aby nie było wątpliwości o finansowaniu projektu.
5. W przypadku, gdy inwestycja obejmuje budowę kanalizacji na obszarze kilku gmin lub występuje inna inwestycja rozproszona, istnieje możliwość umieszczenia jednej tablicy informacyjnej/pamiątkowej, na której znajdzie się informacja o miejscach realizacji

projektu w kilku gminach. W przypadku, gdy są to miejsca identyfikowalne (np. remont niezależnych budynków oddalonych od siebie) należy zastosować kilka tablic w zależności od ilości miejsc realizacji projektu.

6. Tablica pamiątkowa powinna zastąpić tablicę informacyjną w momencie zakończenia projektu tzn. rzeczowego zakończenia projektu. **W przypadku, gdy tablica informacyjna spełnia wszystkie wymagania przewidziane dla tablicy pamiątkowej można pozostawić tablicę informacyjną jako pamiątkową.**
7. Tablice pamiątkowe należy umieszczać na okres, co najmniej 5 lat. Nie ma obowiązku usunięcia tablicy po upływie tego terminu.
8. W przypadku zakupu taboru czy innego rodzaju sprzętu ruchomego (środków trwałych tj. maszyny, urządzenia, aparatura, wyposażenie biurowe, sprzęt komputerowy) należy zamieścić na nim elementy wymagane dla materiałów informacyjnych i promocyjnych, które zostały opisane w **rozdziale 2. Zasady ogólne** także w postaci np. naklejek lub plaketek informacyjnych. Minimalny rozmiar naklejki lub plaketki powinien mieć wymiary 2 cm na 9,5 cm i powinien zawierać zestaw znaków graficznych określonych w **rozdziale 2. Zasady ogólne**, w szczególności **pkt. 5**.

Naklejka/plakietka:

lub

9. W sytuacji, gdy umieszczenie naklejki lub plaketki o wskazanych rozmiarach byłoby niemożliwe ze względu na rozmiar oznaczanego przedmiotu, dopuszcza się zmniejszenie rozmiaru, jednak pod warunkiem zachowania odpowiednich proporcji i czytelności oznaczeń. Nie ma obowiązku oznaczania materiałów, których rozmiar i technika wykonania uniemożliwiają zachowanie odpowiednich proporcji i czytelności oznaczeń.

10. Naklejki informacyjne stosuje się również w przypadku wartości niematerialnych i prawnych np. zakup oprogramowania, umieszczając je w widocznym miejscu na sprzęcie, w którym dane oprogramowanie zostało zainstalowane.
11. W odniesieniu do materiałów, które ze względu na swoje cechy fizyczne nie są możliwe do oznaczenia naklejką/plakietką, należy zastosować inny rodzaj oznaczenia (np. w postaci tablicy informacyjnej lub pamiątkowej zgodnie z wymaganiami określonymi w rozdziale 4. Instrumenty informacji i promocji, podrozdziale 4.1 Tablice informacyjne pkt. 5 i 6 oraz podrozdziale 4.2 tablice pamiątkowe pkt. 3 i 4, umieszczonej w siedzibie beneficjenta), w taki sposób, aby nie było wątpliwości o finansowaniu projektu.
12. W przypadku wszystkich pozostałych inwestycji i sprzętu, które nie zostały opisane, powinno zastosować się oznaczenia, w taki sposób, aby nie było wątpliwości o finansowaniu projektu. Dla wszystkich instrumentów należy zastosować elementy wymagane dla materiałów informacyjnych i promocyjnych, które zostały opisane w rozdziale 2. **Zasady ogólne.**

4. Inne działania informacyjne i promocyjne

1. Zalecane jest organizowanie dodatkowych akcji promocyjnych związanych z ważnymi etapami realizacji projektów, np. inauguracją rozpoczęcia realizacji projektu, momentem położenia kamienia węgielnego pod budowę itp. Wszystkie te wydarzenia powinny zostać podane do wiadomości możliwie najszerzej grupie osób. Instrumentami, które mogą być w tym celu wykorzystane są m.in.:
 - a) konferencje prasowe,
 - b) notatki prasowe,
 - c) strony internetowe
2. IZ proponuję, aby w miarę możliwości, każdy z beneficjentów posiadający własną stronę internetową utworzył w ramach jej zasobów **specjalną zakładkę/podstronę lub odrębny serwis** celem przekazania, jak najszerzszemu gronu odbiorców, informacji o inwestycjach finansowanych w ramach RPO WL ze środków EFRR oraz inwestycjach już zrealizowanych, których finansowanie pochodziło z funduszy UE. **Oznaczenie takiej zakładki/podstrony/serwisu powinno być spójne z rozdziałem 2. Zasady ogólne**, co do zastosowania odpowiednich ciągów znaków. Ponadto wspomniane zakładki/podstrony/serwisy **powinny zawierać następujące informacje:**
 - Adresy stron internetowych informujących o PRO WL, ze szczególnym uwzględnieniem strony prowadzonej przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego dotyczącej programu,

- Numery telefonów/infolinii do Punktów Informacyjnych zlokalizowanych na terenie Województwa Lubelskiego oraz instytucji zajmujących się naborem wniosków (Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie),
 - Adresy korespondencyjne w/w instytucji,
 - Krótki opis realizowanych/zrealizowanych projektów przez konkretnego Beneficjenta, który powinien zawierać poniższe elementy:
 - Nazwę projektu,
 - Nazwę beneficjenta,
 - Krótki opis projektu,
 - Całkowity koszt projektu,
 - Kwota dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.
3. Wybór konkretnych narzędzi promocji należy do Beneficjenta, przy czym do wszystkich powyższych przedsięwzięć należy zastosować elementy opisane w rozdziale **2. Zasady ogólne**, tak, by nie było wątpliwości o źródłach finansowania i żeby promocja projektu była prowadzona zgodnie z obowiązującymi dokumentami.
 4. Zaleca się sporządzanie dokumentacji zdjęciowej lub filmowej z każdego etapu realizacji projektu oraz publikację wytworzonych materiałów fotograficznych i multimedialnych potwierdzających realizację projektu współfinansowanego z RPO WL oraz innych materiałów, jeżeli były wydawane na potrzeby promocji projektu.
 5. W ramach promocji projektu IZ RPO zaleca przesyłanie informacji nt. stanu realizacji projektu lub też realizowanych w jego ramach działań informacyjno-promocyjnych, celem ich publikacji na stronie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, w szczególności w części dotyczącej prezentacji „Dobrych praktyk”.
 6. W przypadku pozostałych materiałów informacyjnych i promocyjnych nie wymienionych w powyższych Wytycznych, sposób oznaczania wraz z klasyfikacją przykładowych materiałów promocyjnych z podziałem na duże i małe materiały określa *Strategia komunikacji Funduszy Europejskich w Polsce w ramach Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013*. W przypadku materiałów drukowanych typu ulotka, folder, broszura, album, stanowiących materiał promujący realizowany projekt należy dodatkowo zamieścić zapis „egzemplarz bezpłatny”.

5. Oznaczenia dokumentów i materiałów związanych z realizacją projektu

1. Oznaczeniu stosowanymi znakami i opcjonalnie informacją o współfinansowaniu podlegają dokumenty dotyczące realizacji projektu po podpisaniu przez Beneficjenta umowy o dofinansowanie.
2. Oznaczeniu podlega tylko pierwsza strona dokumentu, pozostałe opcjonalnie. Dokumenty powinny być oznaczone obowiązkowymi elementami wariantu podstawowego, wskazanego w rozdziale 2 Zasady ogólne, pkt. 3 Wytycznych.
3. Oznaczeniu podlegają w szczególności:
 - Materiały drukowane o charakterze informacyjnym i promocyjnym m.in. broszury, ulotki,
 - Korespondencja adresowana przez IZ RPO i IP II w sprawie realizacji projektu, kierowana do Beneficjentów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013,¹¹
 - Opisy stanowisk pracy lub umowy cywilno-prawne z pracownikami zatrudnionymi w ramach realizowanego projektu,
 - Ogłoszenia o naborze personelu,
 - Ogłoszenia o wyborze wykonawcy w ramach realizowanego projektu,
 - Umowy z wykonawcami,
 - Dokumentacja przetargowa, w tym specyfikacja istotnych warunków zamówienia, opis przedmiotu zamówienia, wzór umowy,
 - Materiały konferencyjne, szkoleniowe, certyfikaty, zaświadczenia (również oznaczenie pomieszczeń w których odbywają się spotkania, seminaria, konferencje, wystawy i inne),
 - Informacje prasowe, reklamy i ogłoszenia,
 - Materiały multimedialne,
 - Materiały prasowe,
4. Dokumenty finansowe – faktury, rachunki i inne dokumenty finansowo-księgowo nie podlegają oznaczeniu. W przypadku dokumentów mających charakter gotowych formularzy, wzorów, w których treść Beneficjent nie ma możliwości ingerencji lub gdy dokumenty wystawiają podmiot zewnętrzny, oznaczanie nie jest wymagane.

¹¹ Wzór oznakowania dokumentów jest do pobrania na stronie internetowej www.rpo.lubelskie.pl

6. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących informacji i promocji

1. Nadzór nad przestrzeganiem przez Beneficjentów zasad stosowania środków informacyjnych i promocyjnych będzie egzekwowany na podstawie zapisów umów o dofinansowanie projektów zawartych przez Beneficjentów z Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 bądź Instytucją Pośredniczącą II stopnia.
 - a) Niedopełnienie obowiązków przez Beneficjentów w zakresie informacji i promocji może skutkować wstrzymaniem wypłaty środków lub koniecznością zwrotu dotacji.
 - b) Dokumentację dotyczącą działań informacyjnych i promocyjnych podjętych w ramach realizacji projektu należy przechowywać przez okres 5 lat od zakończenia realizacji projektu.

7. Dane kontaktowe

1. Punkt Informacyjny Departamentu Strategii i Rozwoju Regionalnego UMWL w Lublinie
tel.: 0 800 888 776 (bezpłatna infolinia), 0-81 44-16-750
e-mail: rpo@lubelskie.pl
www.rpo.lubelskie.pl
2. Punkt Informacyjny Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie
tel.: 0-81 46-23-831, 0-81 46-23-812
e-mail: lawp@lubelskie.pl
www.lawp.lubelskie.pl